

Zpráva o šetření

ve věci podnětu pana J. H.

A - Předmět šetření

Podnětem ze dne 31. března 2015 se na veřejného ochránce práv obrátil pan J. H., XXXXX, (dále také „stěžovatel“), v záležitosti svých čtyř nezletilých dětí – J. H., narozené 1998, J. H., narozeného 2001, M. H., narozeného 2002, a J. H., narozeného 2004. V podání zpochybňuje postup Městského úřadu Slaný (dále také „městský úřad“), který dětem stanovil povinnost uhradit nedoplatek na poplatku za komunální odpad.

Vyřízení podnětu stěžovatele jsem se na základě pověření veřejné ochránkyně práv Mgr. Anny Šabatové, Ph.D., ujal já, neboť ochránkyně využila své možnosti, dané jí ustanovením § 2 odst. 4 zákona o veřejném ochránci práv,¹ přenést na mě některé oblasti své působnosti, mezi které patří i oblast daní a poplatků.

B - Skutková zjištění

Stěžovatel uvedl, že ke dni podání podnětu má každé dítě dluh ve výši 6.200,- Kč. Fakticky i se svými dětmi bydlí na ubytovně v Kladně, trvalý pobyt však i nadále mají na adrese ve Slaném.

K telefonické výzvě pověřené zaměstnankyně Kanceláře veřejného ochránce práv Mgr. Bc. Radky Kloudové stěžovatel dodal kopie platebních výměrů a výzev městského úřadu vztahujících se k poplatkům za jednotlivé roky 2006 až 2013. Z doložených dokumentů vyplývají následující skutečnosti:

- H. J. (datum narození 2004)

Poplatek za rok	Celková výše (Kč)	Platební výměr	Doručení	Datum právní moci
2006	500	Č. j. 2363/08/ŽP	I. H. převzala dne 09. 06. 2008	10. 07. 2008
2007 2008	1000	Č. j. 24163/2009/OŽP	I. H. převzala dne 17. 06. 2009	18. 07. 2009
2009	500	Č. j. 31250/2010/OŽP	I. H. převzala dne 04. 08. 2010	04. 09. 2010
2010	1000	Č. j. 23425/2011/OŽP	I. H. Veřejná vyhláška: 10. 08. 2011 až 25. 08 2011	27. 09. 2011
2011	1000	Č. j. 13512/2012/OŽP	I. H.	25. 06. 2013

---

¹ Zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

			Hromadný předpisný seznam 23. 05. 2013	
2012	1000	Č. j. 10483/2013/OŽP	I. H. Hromadný předpisný seznam 23. 05. 2013	25. 06. 2013
2013	1200	Č. j. 41615/2013/OŽP	I. H. Hromadný předpisný seznam 30. 10. 2013	30. 11. 2013

▪ H. J. (datum narození 1998)

Poplatek za rok	Celková výše (Kč)	Platební výměr	Doručení	Datum právní moci
2006	500	Č. j. 2360/08/ŽP	I. H. převzala dne 09. 06. 2008	10. 07. 2008
2007 2008	1000	Č. j. 24192/2009/OŽP	I. H. převzala dne 17. 06. 2009	18. 07. 2009
2009	500	Č. j. 31244/2010/OŽP	I. H. převzala dne 04. 08. 2010	04. 09. 2010
2010	1000	Č. j. 54184/2010/OŽP	I. H. Veřejná vyhláška: 10. 08. 2011 až 25. 08 2011	27. 09. 2011
2011	1000	Č. j. 13508/2012/OŽP	I. H. Hromadný předpisný seznam 23. 05. 2013	25. 06. 2013
2012	1000	Č. j. 10480/2013/OŽP	I. H. Hromadný předpisný seznam 23. 05. 2013	25. 06. 2013
2013	1200	Č. j. 41612/2013/OŽP	I. H. Hromadný předpisný seznam 30. 10. 2013	30. 11. 2013

▪ H. M. (datum narození 2002)

Poplatek za rok	Celková výše (Kč)	Platební výměr	Doručení	Datum právní moci
2006	500	Č. j. 2361/08/ŽP	I. H. převzala dne 09. 06. 2008	10. 07. 2008
2007 2008	1000	Č. j. 24193/2009/OŽP	I. H. převzala dne 17. 06. 2009	18. 07. 2009
2009	500	Č. j. 31249/2010/OŽP	I. H. převzala dne 04. 08. 2010	04. 09. 2010
2010	1000	Č. j. 54189/2010/OŽP	I. H. Veřejná vyhláška: 10. 08. 2011 až 25. 08 2011	27. 09. 2011
2011	1000	Č. j. 13511/2012/OŽP	I. H. Hromadný předpisný seznam 23. 05. 2013	25. 06. 2013
2012	1000	Č. j. 10482/2013/OŽP	I. H. Hromadný předpisný seznam 23. 05. 2013	25. 06. 2013
2013	1200	Č. j. 41614/2013/OŽP	I. H.	30. 11. 2013

			Hromadný předpisný seznam 30. 10. 2013	
--	--	--	--	--

▪ H. J. (datum narození 2008)

Poplatek za rok	Celková výše (Kč)	Platební výměr	Doručení	Datum právní moci
2006	500	Č. j. 2362/08/ŽP	I. H. převzala dne 09. 06. 2008	10. 07. 2008
2007 2008	1000	Č. j. 24195/2009/OŽP	I. H. převzala dne 17. 06. 2009	18. 07. 2009
2009	500	Č. j. 31248/2010/OŽP	I. H. převzala dne 04. 08. 2010	04. 09. 2010
2010	1000	Č. j. 23418/2011/OŽP	I. H. Veřejná vyhláška: 10. 08. 2011 až 25. 08 2011	27. 09. 2011
2011	1000	Č. j. 13510/2012/OŽP	I. H. Hromadný předpisný seznam 23. 05. 2013	25. 06. 2013
2012	1000	Č. j. 10481/2013/OŽP	I. H. Hromadný předpisný seznam 23. 05. 2013	25. 06. 2013
2013	1200	Č. j. 41613/2013/OŽP	I. H. Hromadný předpisný seznam 30. 10. 2013	30. 11. 2013

Dne 7. května 2015 veřejná ochránkyně práv zahájila ve věci šetření a požádala Ing. Pavla Záloma, starostu města Slaný, o vyjádření a informace k případu za účelem zjištění, jak městský úřad postupuje při vyměřování a vymáhání místního poplatku za komunální odpad v případě, kdy poplatníkem je nezletilé dítě, a zda v případě, kdy dlouhodobě eviduje nedoplatky za nezletilými poplatníky, kontaktuje orgán sociálně-právní ochrany dětí.

Ze zasláního vyjádření Městského úřadu ve Slaném vyplývá, že úřad posoudí pravděpodobnost skutečné úhrady nedoplatku na místním poplatku a podle výsledku vyměří poplatek buď nezletilci, nebo jednomu z jeho zákonných zástupců. Stěžovatel se údajně několikrát dostavil na městský úřad a velmi vulgárním způsobem se dožadoval vyměření poplatku zákonným zástupcům dětí se slovy, že „je zadlužený do konce života a nikomu nikdy nic nezaplatí“. Městský úřad se proto rozhodl vyměřit místní poplatek nezletilým osobám. Exekuční řízení ve věci nedoplatků probíhá za léta 2004 až 2008, s výjimkou nezletilého J. H., narozeného 2004, v jehož případě exekuční řízení probíhá až za rok 2005. Za období 2009 až 2014 exekuční řízení neprobíhá. Městský úřad v případě těchto nedoplatků poplatek navýšil. Městský úřad kontaktuje orgán sociálně-právní ochrany dětí jen v případě, kdy dlouhodobě eviduje nedoplatky za nezletilé poplatníky umístěné v dětských domovech, diagnostických ústavech či dalších ústavech nebo zařízeních pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Městský úřad se domnívá, že postupuje v souladu s platnou právní úpravou.

C - Hodnocení věci zástupcem ochránkyně

Pro přehlednost rozdělím část C do pěti kapitol.

C.1 Právní úprava místního poplatku za komunální odpad ve vztahu k nezletilým poplatníkům

Město Slaný zavedlo místní poplatek za komunální odpad na základě zákona o místních poplatcích² obecně závaznou vyhláškou.³ V současnosti je místní poplatek za komunální odpad upraven obecně závaznou vyhláškou č. 2/2013 o místním poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů, která zrušila předtím platnou obecně závaznou vyhlášku č. 3/2012, účinnou od 12. prosince 2012.

Dle článku 2 obecně závazné vyhlášky č. 2/2013 (i vyhlášky č. 3/2012) ve shodě s § 10b odst. 1) zákona o místních poplatcích⁴ poplatek za komunální odpad platí **fyzické osoby, které mají v obci trvalý pobyt, a to bez ohledu na věk (tedy i nezletilí) a případnou finanční soběstačnost.**

Místní poplatek je **paušálním poplatkem za provoz celého systému.** Poplatník je povinen k jeho úhradě bez ohledu na množství vyprodukovaného odpadu. **Není tedy rozhodné, zda a kolik odpadu vyprodukoval.** Skutečnost, že děti stěžovatele fakticky bydlí v jiném městě, nemá vliv na povinnost platit poplatek za komunální odpad.

C.1.1 Zákon o místních poplatcích ve znění účinném do 1. července 2012

Na negativní důsledky vyměřování poplatků za komunální odpad nezletilým dětem poukazoval veřejný ochránce práv již v roce 2008.⁵ Zákonná úprava ve znění účinném do 30. června 2012 totiž ukládala platební povinnost výhradně osobě, nezletilému dítěti, které zpravidla žádný vlastní majetek ani příjem nemá, a v **ideálním případě, který však zde právní předpis povýšil na pravidlo, za něj poplatek uhradili jeho zákonní zástupci ze svého majetku.** Pokud však zákonný zástupce poplatek neuhradil, v praxi obvykle správce poplatku vyčkal do okamžiku, kdy je dítě schopno vlastní prací získávat prostředky k obživě, a začal splnění povinnosti zaplatit poplatek vymáhat přímo na něm.

---

² Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

³ Ustanovení § 14 odst. 2 zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů: „Poplatky zavede obec obecně závaznou vyhláškou, ve které upraví podrobnosti jejich vybírání, zejména stanoví konkrétní sazbu poplatku, vznik a zánik poplatkové povinnosti, lhůty pro plnění ohlašovací povinnosti, splatnost, úlevy a případné osvobození od poplatků.“

⁴ Ustanovení § 10b odst. 1 zákona o místních poplatcích: „Poplatek za provoz systémů shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů platí

a) fyzická osoba,

1. která má v obci trvalý pobyt.“

⁵ Viz Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv za rok 2008, str. 72 a 113, dostupné z: http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/zpravy_pro_poslaneckou_snemovnu/Souhrnna_zprava_VOP_2008.pdf

Za problematické lze v této souvislosti považovat zejména následující:

- (1) Nezletilý poplatník v době, kdy povinnost zaplatit poplatek vznikla, ji většinou **nemohl vlastními silami splnit, neboť žádnými prostředky sám nedisponoval.**
- (2) K vymáhání nedoplatku z této doby **správce poplatku přistoupil v okamžiku, kdy byl poplatník na počátku profesního života, a start této náročné životní etapy mu tím nepochybně ztížil.**
- (3) O existenci nedoplatků se nezletilý poplatník vzhledem k doručení platebních výměrů zákonným zástupcům často **dozvěděl až v momentě, kdy mu správce poplatku doručil exekuční příkaz.**

C.1.2 Zákon o místních poplatcích ve znění účinném od 1. července 2012

S účinností od 1. července 2012 byl zákon o místních poplatcích novelizován zákonem č. 174/2012 Sb. tak, že za **zaplacení místního poplatku odpovídá společně a nerozdílně nezletilý poplatník a jeho zákonný zástupce.**⁶

Veřejný ochránce práv se přitom svou činností dlouhodobě zasazuje o to, aby až na odůvodněné výjimky obecní úřady vyměřovaly místní poplatek **vždy zákonným zástupcům nezletilého.**

C.2 Doručování platebních výměrů a zastoupení nezletilých poplatníků

Povinnost oznámit (nejčastěji doručením) rozhodnutí všem jeho příjemcům je nepominutelným předpokladem toho, aby mohly nastat účinky práv a povinností vůči konkrétním osobám.

Zákon o správě daní a poplatků⁷ (účinný do 31. prosince 2010)

Zákon o správě daní a poplatků stanovil, že za fyzické osoby, které nemohou před správcem daně jednat samostatně pro nezpůsobilost nebo omezenou způsobilost k právním úkonům, jednájí jejich zákonní zástupci.⁸ Zákonným zástupcem nezletilého dítěte jsou jeho rodiče.⁹

Dle ustanovení § 11 zákona o správě daní **je správce daně oprávněn z daňového řízení vyloučit zástupce, pokud by došlo ke střetu se zájmy**

⁶ Ustanovení § 12 zákona o místních poplatcích, ve znění účinném do 31. prosince 2015:

„(1) Je-li poplatník v době vzniku povinnosti zaplatit poplatek nezletilý, odpovídají za zaplacení poplatku tento poplatník a jeho zákonný zástupce společně a nerozdílně; zákonný zástupce má v takovém případě stejné procesní postavení jako poplatník.

(2) Nezaplatí-li poplatek poplatník nebo jeho zákonný zástupce, vyměří obecní úřad poplatek jednomu z nich.“

⁷ Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.

⁸ Ustanovení § 10 odst. 1 zákona o správě daní a poplatků:

„Za fyzické osoby, které nemohou před správcem daně jednat samostatně pro nezpůsobilost nebo omezenou způsobilost k právním úkonům, jednájí jejich zákonní zástupci. Pokud nebyl opatrovník soudem ustanoven, stanoví zástupce pro daňové řízení správce daně.“

⁹ Ustanovení § 36 odst. 1 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině: „Rodiče zastupují dítě při právních úkonech, ke kterým není plně způsobilé.“

zastupovaného.¹⁰ Rovněž dle § 37 odst. 1 zákona o rodině nemůže žádný z rodičů zastoupit své dítě, jde-li o právní úkony ve věcech, při nichž by mohlo dojít ke střetu zájmů mezi rodiči a dítětem nebo ke střetu zájmů dětí týchž rodičů.¹¹ **Postačuje přitom již pouhá možnost střetu zájmů, aby rodič nemohl své nezletilé dítě zastupovat.**

Nejvyšší správní soud¹² k tomu dovedl, že za situace, kdy správce daně **doručoval zástupci nezletilého, u něhož byl dán střet se zájmy tohoto nezletilého, nelze takové doručení považovat za řádné.** Správce daně byl v takovém případě **povinen zákonného zástupce z řízení vyloučit,** ustanovit nezletilé osobě jiného zástupce a doručovat jemu. Případně doručit znovu a řádně všechny písemnosti, které byly takto nezákonně doručeny zákonnému zástupci, pokud tuto skutečnost správce daně zjistí až dodatečně.

Daňový řád (účinný od 1. ledna 2011)

Dle ustanovení § 25 odst. 1 daňového řádu je **zástupcem poplatníka zákonný zástupce fyzické osoby, opatrovník nebo jím může být zmocněnec.**¹³ Jak již bylo uvedeno výše, zákonným zástupcem nezletilého dítěte jsou rodiče,¹⁴ kteří jsou však vyloučeni ze zastupování, jde-li o právní úkony ve věcech, při nichž by mohlo dojít ke střetu zájmů mezi rodiči a dítětem.¹⁵

Správce daně dle § 26 odst. 1 daňového řádu ustanoví zástupce osobě, která nemá plnou procesní způsobilost k jednání při správě daní, pokud nemá zákonného zástupce nebo opatrovníka **nebo nemohou-li ji zastupovat.**¹⁶

I v případě právní úpravy účinné od 1. ledna 2011 jsou tak plně použitelné závěry Nejvyššího správního soudu uvedené v rozsudku ze dne 12. listopadu 2014, č. j. 1 As 116/2014-29. Správce daně je povinen v **případě střetu zájmů nezletilého dítěte a zákonného zástupce vyloučit zákonného zástupce z řízení.** Pokud tak neučiní a doručuje takovému zákonnému zástupci, nelze toto doručení považovat za řádné.

---

¹⁰ Ustanovení § 11 odst. 1 zákona o správě daní a poplatků: „Správce daně je oprávněn k daňovému řízení nepřipustit nebo z daňového řízení vyloučit též zástupce, pokud by došlo ke střetu se zájmy zastupovaného nebo ke střetu zájmů daňových subjektů v daňových věcech zastupovaných tímž zástupcem.“

¹¹ Ustanovení § 37 odst. 1 zákona o rodině: „Žádný z rodičů nemůže zastoupit své dítě, jde-li o právní úkony ve věcech, při nichž by mohlo dojít ke střetu zájmů mezi rodiči a dítětem nebo ke střetu zájmů dětí týchž rodičů.“

¹² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. listopadu 2014, č. j. 1 As 116/2014-29.

¹³ Ustanovení § 25 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů:

„Zástupcem osoby zúčastněné na správě daní je:

a) zákonný zástupce fyzické osoby nebo opatrovník,
b) ustanovený zástupce,
c) zmocněnec,...

¹⁴ Ustanovení § 36 odst. 1 zákona o rodině.

¹⁵ Ustanovení § 37 odst. 1 zákona o rodině.

¹⁶ Ustanovení § 26 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů: „Správce daně ustanoví zástupce:

a) osobě, která nemá plnou procesní způsobilost k jednání při správě daní, pokud nemá zákonného zástupce nebo opatrovníka nebo nemohou-li ji zastupovat,...

C.2.1 Střet zájmů nezletilých dětí a jejich zákonných zástupců

Posouzení, zda správce daně postupoval správně, když veškeré platební výměry doručoval matce nezletilých dětí jako jejich zákonné zástupkyni, závisí na tom, **zda matka nezletilých dětí s nimi mohla být ve střetu zájmů.**

Nezletilá osoba a její zákonní zástupci jsou dle Nejvyššího správního soudu v takovém střetu zájmů typicky tehdy, jestliže vztahy mezi nimi jsou nefunkční a zákonní zástupci jsou osobami natolik výchovně nezpůsobilými, že byla nařízena ústavní výchova nezletilé osoby. Dále je dle komentářové literatury¹⁷ opatrovníka třeba ustanovit v případech, kdy je postoj zákonného zástupce zřejmě v neprospěch nezletilého. O takovou situaci se jedná i tehdy, pokud **zákonný zástupce řádně nespravuje majetkové záležitosti dítěte.**

Pokud rodič dlouhodobě nehradí za nezletilé dítě místní poplatek za komunální odpad, **působí dítěti škodu minimálně v podobě sankčního navýšení neuhrazeného poplatku a dalších nákladů spojených s vymáháním konečné částky.** Uvedeným jednáním rodič řádně neplní povinnosti plynoucí z jemu svěřené rodičovské zodpovědnosti,¹⁸ kterou lze definovat jako souhrn práv a povinností při péči o nezletilé dítě, zahrnující zejména péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, **souhrn práv a povinností při zastupování nezletilého dítěte a při správě jeho jmění.** Rodiče jsou povinni důsledně chránit zájmy dítěte, řídit jeho jednání a vykonávat nad ním dohled odpovídající stupni jeho vývoje. **Pokud tak opakovaně (dlouhodobě) nečiní, existuje zde riziko střetu zájmů nezletilého dítěte.**

Po důkladném prostudování doložených podkladů mám za to, že nejpozději od roku 2006 muselo být městskému úřadu zřejmé, že zákonní zástupci zájmy svých dětí účinně nehájí, neboť poplatek za komunální odpad za ně opakovaně nehradili ani se proti platebním výměrům neodvolali. Jak ostatně uvedl Ústavní soud, v dobře fungující rodině by mělo k řádnému hájení zájmů nezletilého dítěte postačovat informování zákonného zástupce dítěte o řízení.¹⁹ Zákonní zástupci a nezletilé děti **tak zjevně byli ve střetu zájmů.** Pokud platební výměry městský úřad doručoval matce nezletilých dětí jako jejich zákonné zástupkyni, **nelze je, podle mého názoru, považovat za doručené řádně.**

---

¹⁷ HOLUB, M. a spol. Zákon o rodině: komentář a předpisy související. 8. aktualiz. a dopl. vyd. podle stavu k 1. 9. 2007. str. 106. Praha: Linde, 2007, ISBN 978-80-7201-668-6.

¹⁸ Ustanovení § 31 odst. 1 a 2 zákona o rodině: „(1) Rodičovská zodpovědnost je souhrn práv a povinností:

a) při péči o nezletilé dítě, zahrnující zejména péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj,
b) při zastupování nezletilého dítěte,
c) při správě jeho jmění.

(2) Při výkonu práv a povinností uvedených v odstavci 1 jsou rodiče povinni důsledně chránit zájmy dítěte, řídit jeho jednání a vykonávat nad ním dohled odpovídající stupni jeho vývoje. Mají právo užít přiměřených výchovných prostředků tak, aby nebyla dotčena důstojnost dítěte a jakkoli ohroženo jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj.“

¹⁹ Srov. nález Ústavního soudu ze dne 4. prosince 2014, sp. zn. I. ÚS 1041/14, dostupný na <http://nalus.usoud.cz>.

C.3 Vyměření nedoplatku za rok 2013

S účinností od roku 2013 měl městský úřad možnost vyměřit poplatek zákonným zástupcům nezletilých.²⁰ Posouzení konkrétní situace ohledně pravděpodobnosti skutečné úhrady nedoplatku na místním poplatku přísluší správci místního poplatku s tím, že podle výsledku šetření konkrétního případu rozhodne, zda vyměří nezletilci či jednomu z jeho zákonných zástupců.²¹ Ministerstvo financí přitom doporučuje, aby obecní úřady v případě pochybností (především s ohledem na nízký věk nezletilce) **upřednostnily při vyměřování místního poplatku zákonného zástupce dítěte.**

Nezletilému dítěti tak správce daně poplatek vyměří zpravidla pouze v případě, že se jedná o dítě (často blízké věku dospělých s vlastními příjmy), jehož majetkové poměry jsou na rozdíl od jeho zákonného zástupce uspokojivé a úhrada poplatku by jej výrazně nezatížila. **Důvodem pro uložení povinnosti nezletilým dětem však nemůže být nevhodné chování jejich rodiče** (který svůj nezodpovědný postoj nevybíravým způsobem ventiluje při jednání na městském úřadu).

V této souvislosti připomínám i závazky plynoucí z Úmluvy o právech dítěte, podle níž **musí být zájem dítěte předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, soudy, správními nebo zákonodárnými orgány.** Česká republika se přijetím Úmluvy zavázala, že dětem zajistí takovou ochranu a péči, jaká je nezbytná pro jejich blaho.²² Podle čl. 27 odst. 2 Úmluvy rodič/e nebo jiné osoby, které se o dítě starají, nesou v rámci svých schopností a finančních možností základní odpovědnost za zabezpečení životních podmínek nezbytných pro rozvoj dítěte. Podle mediálních zpráv je v Česku odhadem 150 tisíc dětských dlužníků.²³ **Takový stav je jednoznačně nežádoucí.**

Věřím, že právní úprava zákona o místních poplatcích účinná od 1. ledna 2016, podle níž, vznikne-li nedoplatek na poplatku nezletilému, přechází poplatková povinnost na jeho zákonného zástupce, přinese do budoucna účinné řešení.²⁴

---

²⁰ Ustanovení § 12 zákona o místních poplatcích, ve znění účinném do 31. prosince 2015:

„(1) Je-li poplatník v době vzniku povinnosti zaplatit poplatek nezletilý, odpovídají za zaplacení poplatku tento poplatník a jeho zákonný zástupce společně a nerozdílně; zákonný zástupce má v takovém případě stejné procesní postavení jako poplatník.

(2) Nezaplatí-li poplatek poplatník nebo jeho zákonný zástupce, vyměří obecní úřad poplatek jednomu z nich.“

²¹ Metodické doporučení k aktuálním problémům aplikace procesních ustanovení zákona o místních poplatcích a daňového řádu v oblasti místních poplatků - Příloha k č. j. MF- 6025/2015/3003, Identifikátor:MF5XAPYC.

²² Sdělení federálního Ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991, Úmluva o právech dítěte, čl. 3 odst. 1 a 2: „Zájem dítěte musí být předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, soudy, správními nebo zákonodárnými orgány. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, se zavazují zajistit dítěti takovou ochranu a péči, jaká je nezbytná pro jeho blaho, přičemž berou ohled na práva a povinnosti jeho rodičů, zákonných zástupců nebo jiných jednotlivců právně za něho odpovědných, a činí pro to všechna potřebná zákonodárná a správní opatření“.

²³ Srov. http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/v-cesku-je-150-tisic-detskych-dluzniku-doplaci-na-rodice-i-spatne-zakony--1377589.

²⁴ Ustanovení § 12 zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění účinném k 1. lednu 2016:

„(1) Vznikne-li nedoplatek na poplatku poplatníkovi, který je ke dni splatnosti nezletilý a nenabyl plné svéprávnosti nebo který je ke dni splatnosti omezen ve svéprávnosti a byl mu jmenován opatrovník spravující jeho jmění, přechází poplatková povinnost tohoto poplatníka na zákonného zástupce nebo tohoto opatrovníka; zákonný zástupce nebo opatrovník má stejné procesní postavení jako poplatník.

C.4 Informační povinnost správce daně ve vztahu k orgánu sociálně-právní ochrany dětí

Městský úřad měl minimálně od roku 2006 informace o neutěšených majetkových poměrech stěžovatele a jeho nezletilých dětí. Při své činnosti se proto měl zabývat tím, zda tyto **skutečnosti nasvědčují tomu, že se může jednat o děti ohrožené**,²⁵ na které je zaměřena sociálně-právní ochrana poskytovaná každému nezletilému dítěti.²⁶

Na správce místního poplatku se podle zákona o sociálně-právní ochraně dětí vztahuje povinnost **oznámit orgánu sociálně-právní ochrany dětí veškeré skutečnosti týkající se situace dětí, jejichž rodiče neplní povinnosti plynoucí z rodičovské odpovědnosti**.²⁷ V případě, že zákonní zástupci opakovaně nehradí za nezletilé děti poplatek za komunální odpad, by správce měl informovat dotčený úřad, neboť tímto jednáním mohou být oprávněné zájmy nezletilého dítěte ohroženy. Orgán sociálně-právní ochrany, pokud se o nezaplacení místního poplatku včas dozví, může za využití zákonných nástrojů účinně působit na rodiče tak, aby předešel škodám na straně nezletilých dětí,²⁸ případně využít svých dalších pravomocí k jejich ochraně. Na nutnost zapojit příslušné orgány sociálně-právní ochrany dětí do prevence vzniku dalších nákladů dětem upozorňoval veřejný ochránce práv již ve své souhrnné zprávě o činnosti za rok 2012.²⁹

---

(2) V případě podle odstavce 1 vyměří obecní úřad poplatek zákonnému zástupci nebo opatrovníkovi poplatníka.

(3) Je-li zákonných zástupců nebo opatrovníků více, jsou povinni plnit poplatkovou povinnost společně a nerozdílně.“

²⁵ Viz Marcela, M., Hovorka, D., Křístek, A., Trubačová, K., Zárasová, Z. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s. 63

Ustanovení § 6 odst. 1 písm. a) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, které obsahuje pracovní definici „ohroženého dítěte“:

„Sociálně-právní ochrana se zaměřuje zejména na děti,

a) jejichž rodiče

1. zemřeli,

2. neplní povinnosti plynoucí z rodičovské odpovědnosti, nebo

3. nevykouvávají nebo zneužívají práva plynoucí z rodičovské odpovědnosti;...“

²⁶ Ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů:

„Sociálně-právní ochranou dětí se rozumí zejména

a) ochrana práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu,

b) ochrana oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění, ...“

²⁷ Ustanovení § 10 odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů:

„Státní orgány, pověřené osoby, školy, školská zařízení a poskytovatelé zdravotních služeb, popřípadě další zařízení určená pro děti, jsou povinni oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností skutečnosti, které nasvědčují tomu, že jde o děti uvedené v § 6, a to bez zbytečného odkladu poté, kdy se o takové skutečnosti dozví. Pokud o to ten, kdo učinil oznámení podle věty první, požádá, obecní úřad obce s rozšířenou působností ho informuje ve lhůtě 30 dnů ode dne, kdy oznámení obdržel, zda na základě skutečností uvedených v oznámení shledal či neshledal, že jde o dítě uvedené v § 6. Zřizovatel zařízení uvedeného v § 39 odst. 1 písm. c) má při přijetí dítěte do zařízení povinnost tuto skutečnost ohlásit bez zbytečného odkladu obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, v jehož správním obvodu má dítě trvalý pobyt, a není-li tento pobyt znám, obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, v jehož správním obvodu se nachází zařízení, do kterého bylo dítě přijato. Při plnění povinností podle věty první a třetí se nelze dovolávat povinnosti zachovat mlčenlivost podle zvláštního právního předpisu.“

²⁸ Ustanovení § 10 odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů:

„Obecní úřad je povinen

a) vyhledávat děti uvedené v § 6,

b) působit na rodiče, aby plnili povinnosti vyplývající z rodičovské odpovědnosti;...“

²⁹ Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv za rok 2012, str. 47, dostupné z: http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/zpravy_pro_poslaneckou_snemovnu/Souhrnna_zprava_VOP_2012-web.pdf

Praxe městského úřadu, který poskytuje informace orgánu sociálně-právní ochrany pouze v případě dětí umístěných v dětských domovech, diagnostických ústavech a v zařízeních pro děti vyžadující okamžitou pomoc, postrádá zákonný podklad.

C.5 Shrnutí

Rád bych zdůraznil, že jsou to primárně zákonní zástupci, kdo měl řádně hájit zájmy nezletilých dětí. Z přiložených dokumentů je přitom zřejmé, že tak dlouhodobě nečinili, když na platební výměry a výzvy k úhradě nedoplatek nereagovali a o celou věc se začali aktivně zajímat v podstatě až ve fázi exekuce.

Povinností obce a jejích orgánů je hospodárně a účelně využívat svůj majetek v souladu s jejími zájmy a úkoly vyplývajícími ze zákonem vymezené působnosti. Obecní úřad do roku 2013 neměl jinou možnost než vyměřit poplatek nezletilým dětem a po marné výzvě k dobrovolnému plnění začít úhradu vymáhat v exekuci. Od roku 2013 pak mohl (a měl) vyměřit poplatek zákonným zástupcům nezletilých dětí, byť vzhledem k výroková a vystupování pana H. do jisté míry rozumím tomu, proč tak úřad neučinil.

Jsem si vědom toho, že dlouhou dobu (prakticky až do vydání rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 12. listopadu 2014, č. j. 1 As 116/2014-29) bylo běžnou správní praxí doručovat rozhodnutí zákonnému zástupci nezletilého dítěte, a to často i v případech, kdy byla nařízena ústavní výchova dítěte.

Městský úřad se vlivem těchto okolností dostal do nezáviděníhodné pozice, kdy nyní čelí kritice ze strany veřejného ochránce práv, byť se v minulosti opakovaně se zákonnými zástupci dětí alespoň pokoušel komunikovat a nejvíce represivní fázi poplatkového řízení, tedy exekučnímu řízení, tak předejít.

Cílem šetření veřejného ochránce práv je přispět k ochraně práv nezletilých dětí, které svoji aktuální neutěšenou situaci v podstatě nemohly žádným způsobem ovlivnit. Vzhledem k výše uvedenému a vzhledem k tomu, že v současné době je možné poplatek na **základě žádosti z důvodu odstranění tvrdosti právního předpisu, lze-li to s přihlédnutím k okolnostem daného případu ospravedlnit, prominout (a to i zpětně),³⁰ rád bych městský úřad požádal, aby tuto možnost na základě předložené zprávy zvážil a poplatek dětem prominul.**

D - Závěry

Na základě výše popsaných zjištění a úvah jsem ve smyslu ustanovení § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv dospěl k přesvědčení, že se Městský úřad Slaný dopustil pochybení, když rozhodnutí doručoval zákonným zástupcům, kteří byli v konfliktu zájmů s nezletilými, a když i za rok 2013 vyměřil povinnost platit poplatek za komunální odpad nezletilým dětem stěžovatele, ačkoli ustanovení § 12 odst. 1

---

³⁰ Ustanovení § 16a zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů: „Obecní úřad může na žádost poplatníka z důvodu odstranění tvrdosti právního předpisu zcela nebo částečně prominout poplatek podle § 10b nebo jeho příslušenství, lze-li to s přihlédnutím k okolnostem daného případu ospravedlnit.“

zákona o místních poplatcích již umožňovalo uložit povinnost zaplatit poplatek zákonným zástupcům.

Městský úřad Slaný měl o okolnostech zakládajících podezření, že zájmy čtyř nezletilých dětí stěžovatele jsou s ohledem na neutěšené majetkové poměry, nedovolující mimo jiné uhradit ani poplatek za komunální odpad, ohroženy, informovat příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí.

Zprávu o šetření zasílám Ing. Pavlu Zálomovi, starostovi Městského úřadu Slaný, a žádám, **aby se v zákonné lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřil ke zjištěným pochybením a informoval mě o přijatých opatřeních k nápravě.** Zpráva shrnuje mé dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko.

Zprávu zasílám rovněž stěžovateli.

JUDr. Stanislav K ř e č e k v. r.
zástupce veřejné ochránkyně práv
(zpráva je opatřena elektronickým podpisem)